

Ábrahám és Sára – 1Móz 17,(1–8.) 15–22

Párok az Ószövetségben – ez a szombat esti igehirdetési sorozatunk címe. Két héttel ezelőtt *Adám és Éva* idillikusnak indult, de a bűnbeesés miatt megromlott házasságáról szolt az igehirdetés. Mivel is lehetett volna mással kezdeni a sorozatot, ha nem éppen az ő házasságukkal? Ugyanis ez nagyon fontos alapszemléletre hívja fel a figyelmünket: számolnunk kell azzal, hogy házasságunkba nemcsak egymás iránt érzett szerelmünket, szeretetünket és legjobb önmagunkat visszük bele, hanem esendőségünket, bűnös gyarlóságainkat is. Ezek meg-megrontják kapcsolatunkat. De Isten nem változtatja meg a házasság eredeti rendeltetését: áldásait nem vonja vissza, és a bűn okozta válsághelyzetekben nemcsak házasságot teremtő Istenként áll mellénk, hanem *házasságot helyrehozó, szabadító Istenként* is.

Számotokra, akik házasság előtt álltok, vagy éppen friss házasok vagytok, bizonyára furcsán hangzik ez a bibliai igazság, amely a hosszú házasságot megélt párok számára tapasztalati igazság is: úgy bizonyosodunk meg leginkább afelől, hogy Isten bennünket, házasfeleket tényleg egymás mellé rendelt, hogy ő több rendben helyrehozta, megmentette meg-megromlott kapcsolatunkat. Isten megígért, elhitt, kért, remélt, várt, elfogadott és megélt szabadítása adja azt a hitet és bizonyosságot, hogy kettőnket, a házasfeleket ő rendelt egymás mellé – gyermekeinkkel együtt, és így együtt vagyunk az övéi és áldásainak továbbadói.

Ma, elhagyva az őstörténetek korát, Ábrahám és Sára házasságára tekintünk, akik időben már közelebb állnak hozzánk. Közelebb? 4000 év választ el minket tőlük. Számunkra nagyon távol álló viszonyok között éltek: mások voltak a szokások és a már rögzített joggyakorlatok. (John Bright: *Izráel története* című könyve hivatkozik kánaáni házasság- és öröklésjogra.) Számunkra ma teljesen felfoghatatlan a hajdani nagycsaládi és törzsi életvitel, amelyben a bibliai ősatyák éltek, és a Keleten ma is érvényben levő poligámia is távol áll tapasztalatainktól.

(Egy alkalommal, amikor soromra vártam a borbélynál, igen érdekes beszélgetésnek voltam fültanúja. Az egyik fodrásznő egy módos török apa kisfiát nyírta és közben provokatív, olykor pikáns kérdésekkel faggatta a románul is beszélő férfit a poligámia kulisszatitkairól, a feleségek közötti viszonyról. Tapintatlanul még azt is megkérdezte, hogy poligámiában élő apa egyáltalán észbe tudja-e tartani a több feleségetől született sok gyermeke nevét.)

Milyen lehetett Ábrahám és Sára házassága? Viszonylag sokat tudunk házasságuk történetéről, és mégsem mindent. Nem tudjuk például azt, hogy miként indult házasságuk. Pedig erre a házasfelek olykor szívesen emlékeznek vissza, és gyermekeik vagy a házasságra készülő fiatalok kíváncsian szoktak rákérdezni erre.

Tekintsük át szemelvényesen Ábrahám és Sára házasságának történetét.

Az 1Móz 11-ben álló nemzetségtáblázat összefoglalóan ezt írja róluk: *Abrám feleséget vett magának. Abrám feleségének Száraj volt a neve, Száraj azonban meddő volt, nem volt gyermeke.*

A 12. fejezetben már Ábrahám elhívásáról olvasunk: *Menj el földedről, rokonságod közül és atyád házából arra a földre, amelyet mutatok neked! Nagy néppé teszek, és megáldalak, nagyvárosok lesznek nevedet, és áldás leszel. Megáldom a téged áldókat, s megátkozom a téged gyalázókat. Általad nyer áldást a föld minden nemzetsége.* Ekkor Ábrahám 75 éves volt, Sára pedig 65. (Ábrahám és Sára történetében fontosak az évszámok, amelyeket a leírás újból és újból tudunkra ad.)

Isten parancsának engedelmességgel el is jutnak Kánaánba, és a Bétel és Aj között épített oltárnál segítségül hívják az Úr nevét. Aztán az éhínség miatt Egyiptomba vándorolnak, ahol Ábrahám – félelemből és az ígéretbe vetett hitének megingása miatt –hűgának adja ki Sárát, aki a fáraóhoz kerül; és ebből anyagi előnye származik!... Megindokolt, tudatos hűtlenség és a házasság veszélyeztetése volt ez: félelemből..., de anyagi haszonnal! Mindezek ellenére Isten megismétli ígéretét Ábrahámnak, ő pedig oltárt épít Mamré tölgyesében... Milyen furcsa ez: oltárépítések, Isten tisztelete, segítségül hívása, de félelem és hűtlenség...

A gyermekáldás ígéretének beteljesedése azonban késik. Istennek pedig újból meg kell erősítenie Ábrahámot: *Ne félj, Ábrám! Én vagyok a pajzsod: jutalmad igen bőséges.* Ő viszont hitetlenkedve mondja, hogy az utód hiányában és a kor gyakorlata szerint, intéző szolgálja, az idegen, a damaszkuszi Eliézer lehet az örököse. Mit ér az anyagi javak gyarapodása, ha az nem hozza meg az igazi boldogságot?

Amennyi csillagot látsz az égen, annyi utódod lesz – kellett kapnia újból az ígéretet Ábrahámnak. És ekkor *hitt az Úrnak, aki ezért igaznak fogadta el őt...* Ez egyben válasz Ábrahám Egyiptomban átélt félelmére. És hogy még inkább megerősítse hitében, szövetséget kötött vele, sőt ígérete beteljesülésének megszilárdítása érdekében még azt is tudtára adta, hogy utódai 400 évig fognak Egyiptomban élni; de ő kiszabadítja őket. Viszont csak a 4. nemzedék fog visszatérni Kánaánba, és veszi majd birtokba azt a földet.

Ábrahám és Sára már 10 éve laknak Kánaán földjén, de a megígért utód, még mindig késik. Ekkor Sára, a hajdani idők gyakorlata szerint, Hágárt, az egyiptomi szolgálólányát hatalmazza fel arra, hogy utódot szüljön neki. A szolgálólány teherbe esik, és fölényes magatartást tanúsít úrnőjével szemben. Sára pedig védekezik, menti magát, és visszavág: *Egyiptomban féltetted magad szépségem miatt, most pedig megint miattad, aki belementél abba, hogy Hágártól legyen utódot, nincs becsületed és tekintélyem előtte.*

Mit tegyenek a házaselekt, ha valami miatt krízisbe jutnak? És kérdezem tovább nagyon általánosan: Tegyék azt, amit a környezetünk és koruk tesz? Azt, ami különben lehetséges a polgári törvény szerint? Azt, amit sokan mások megtesznek, tehát már nem valami eget rengető dolog? Tegyék azt, ami nem

felel meg Isten eredeti akaratának, nem épül Isten ígéreteire és mentő szabadítására, és arra, hogy *ami az embernél lehetetlen, lehetséges Istennél?*

Ábrahám megengedi Sárának, hogy rosszul bánjon szolgálólányával, és az végül a pusztába kényszerül elmenekülni. Így Istennek kell helyrehoznia a dolgot. Angyalt küld Hágár után ilyen szóval: *Térj vissza és alázkodj meg úrnőd előtt; és ígéretet ad neki is, hogy fia Izmael szilaj ember lesz, és megsokasítja az ő utódait is.*

Ezek után következik az az ígerész, amelyet most olvastunk fel, hogy az Úr megújítja szövetségét Ábrahámmal; és most ad mindkettőjüknek új nevet. De Ábrahám, noha leborul Isten előtt, ez a földre hajlás inkább a kishitőség gúnyoros nevetésének elrejtése. Már abban is kételkedik, hogy Isten képes volna megőrizni Izmael életét. Isten pedig közli vele is az Izmaelre vonatkozó ígéretét, valamint azt, hogy esztendő múlva megszületik gyermeke Sárától, Izsák, akivel szövetséget fog kötni, akárcsak ővele.

Az ígérek megismérlése után Ábrahám hite megerősödik, és ezért tudja vállalni még aznap a körülmetélkedést, a szövetség jelének felvételét. De később, amikor Izmael kineveti a gyermeket szült, már igen idős Sárát, bár ez nehezebb esett és ezzel törvényteleniséget követett el még a pogányok törvénye szerint is, Sára unszolására elkergeti Hágárt és Izmaelt. Hogy mentse a házasságát. A helyzetet ismét Istennek kell megoldania, mert neki célja van mindenkivel, aki megszületett. A teremtésben kimondott áldását vissza nem vonja, és ígéreteit be fogja teljesíteni.

A bábéli zűrzavar után Isten elhívja Ábrahámot és vele együtt Sárát és háza népét is. Milyen Ábrahám és Sára házassága? Nem keveset tudunk róluk, de túl sokat ahhoz, hogy egyszerűsítve a dolgot, ilyesmit tudnánk mondani: boldog volt házasságuk. Vagy azt, hogy kín volt házasságuk. Inkább azt kell mondanunk, hogy házasságuk olyan volt, mint abban a korban sok más házasság.

Házasságuk már kezdettől fogva krízisbe jutott az utód késése miatt. Bár kiváltságos helyzetben voltak azáltal, hogy Isten különös elhívásában részesültek, gondjuk nem oldódott meg azonnal. Ez 25 évig nehezedett rájuk: várták és remélték, hitték és nem hitték az utód megérkezésének ígéretét. De együtt maradtak.

Próbálták közösen megegyezéssel megoldani gondjukat, úgy, mint mások a kor gyakorlata szerint, de ez további bonyodalmakat szült. Törekvésük mellett, amelyben ott volt az emberi kishitőség több jele és cselekvése, Isten újra és újra gondoskodott arról, hogy útjaik el ne váljanak. És ők úgy, ahogy tudták, elfogadták Isten vezetését.

Ábrahám nem mindig volt a teljesen önzetlen, ideális férj, és Sára sem volt az álmok ideális felesége. Szép volt, és ezért bizonyára nagyon tetszhetett Ábra-

hámnak. De szépsége bajt is okozott neki, és ebben nem tanúsított példaadó magatartást.

Szép volt Sára, de nem azzal együtt, amit a férfiak főleg fiatalabb korban szoktak remélni, hogy a szépséghez mindenféle jóság és tökéletes női jellem társul. Mert ha Sára tévedett, ő is háritott és mentette magát. Ha sértve érezte magát, kemény és bosszúálló volt. Ábrahám pedig emiatt is engedett utána.

Amint az minden házasságban történik, mindketten másakká lettek. A házasságban senki sem marad ugyanaz, aki volt. Mindkét fél változik: javára és kárára is. Ha együtt akarnak maradni, márpedig ez a cél és Isten akarata, esendő emberekként kevésbé jó, vagy jó kompromisszumokat kötnek. De főleg Isten kívánja megváltoztatni mindkettőjüket. És ha ő előrevetíti, hogy milyenekké kell lenniük, akkor nekik e szerint kell esélyt adniuk egymásnak a megváltozásra. A házasságot a szabadító Isten ígéretei mentik ki a krízishelyzetekből.

A bábeli zűrzavarban – és mikor nincs zűrzavar a világban? – a házasságnak és családnak különös küldetése van. A család belső küzdelmei, mert gyarlók vagyunk, nem kerülhetők ki. De kapaszkodjunk ebbe: *ami az embernél lehetetlen, lehetséges Istennél.*

Ezért minden féltve őrzött dolognál jobban őrizd meg Isten rendelte házasságot, mert onnan indul ki az ő áldása. (vö. Pld 4,3)